

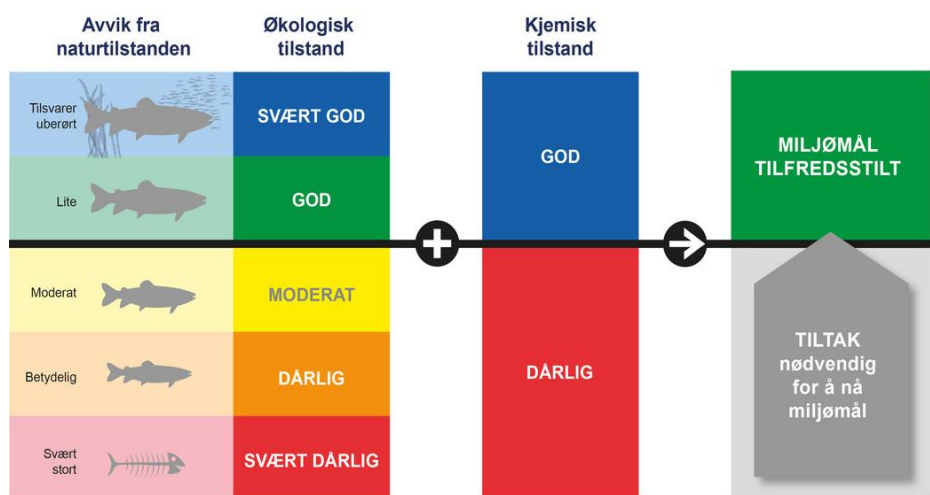

HVA PÅVIRKER VANNMILJØET I SALANGEN?

Dette dokumentet gir en oversikt over miljøtilstanden og de menneskeskapte påvirkningene på vannmiljøet Salangen kommune. Hensikten er å gi et raskt overblikk over hvor vi må gjennomføre tiltak og hvilke påvirkningsdrivere som tiltakene må rettes mot for å oppnå god kjemisk og økologisk tilstand i alle kommunens vannforekomster.

Ord og begreper vi bruker

- Vannforskriften** Vannforskriften er den norske implementeringen av EUs vanddirektiv, og regulerer forvaltningen av vannressurser i Norge. Formålet med forskriften er å sikre god økologisk og kjemisk tilstand for alt vann, og bærekraftig forvaltning av vannforekomstene.
- Vannforekomst** En vannforekomst er en avgrenset mengde med vann. Eksempelvis en bekk, en elv, en innsjø, et magasin, en kanal, en grunnvannsforkomst, en fjord eller en kyststrekning.
- Hovedutfordringer** Hovedutfordringer er de største utfordringene for å oppnå et godt vannmiljø i kommunen. En felles forståelse av utfordringene gir et bedre grunnlag både for det videre samarbeidet mellom sektormyndigheter, og oppdateringen av vannforvaltningsplanen og tiltaksprogrammet for perioden 2028-2033.
- Vann-nett** Vann-Nett er kunnskapsdatabasen vi bruker i arbeidet med vannforskriften i Norge. Her finner du informasjon om miljøtilstanden, påvirkningene og de planlagte tiltakene for de enkelte vannforekomstene.

Hva regner vi som et godt vannmiljø?

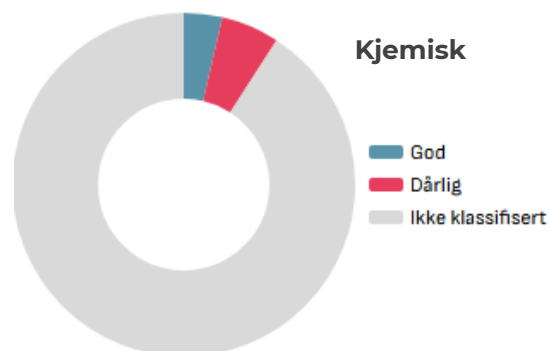
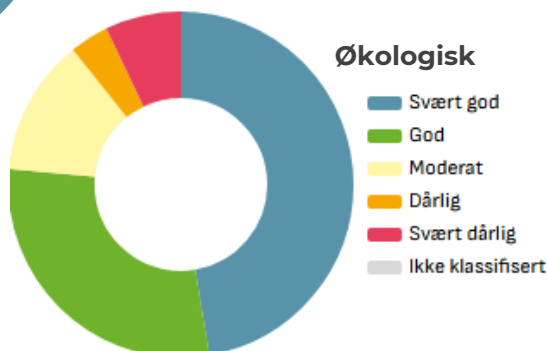
Vi har et godt vannmiljø når vi har opprettholdt eller nådd målet om minst god kjemisk og økologisk tilstand på vannet. God tilstand innebærer at økosystemet i vannet, med blant annet planter, dyr og vannmiljø, er lite påvirket av menneskelige aktivitet og at måten vi bruker vannet på er bærekraftig. Etter vannforskriften skal det settes i gang tiltak visst en vannforekomsten har dårligere en god tilstand.

Det er heller ikke lov å forringe tilstanden til en vannforekomst og hvis tilstanden er moderat eller dårligere, skal hver sektormyndighet vurdere hva de kan gjøre for å forbedre eller restaurere vannmiljøet.

De vannforekomstene som er fysisk endret av samfunnsnyttig aktivitet i så stor grad at det ikke er mulig å nå god økologisk tilstand uten at det går vesentlig ut over hvordan vi bruker vannet, kalles sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF). Eksempler på samfunnsnyttig aktivitet kan være vannkraft, samferdselsanlegg og drikkevannuttak. Disse vannforekomstene har tilpassede økologiske miljømål; de blir vurdert etter sitt økologiske *potensial*, ikke *tilstand*, og målet er godt økologisk potensial. Det er ingen SMVF i Salangen.

Figuren på neste side viser at de aller fleste av de naturlige vannforekomstene i Salangen kommune har god eller svært god tilstand. Det er likevel 13 vannforekomster som er i moderat eller dårligere økologisk tilstand. Av de 5 forekomstene med definert kjemisk tilstand, har 3 av de dårlig kjemisk tilstand.

HOVEDUTFORDRINGER I SALANGEN KOMMUNE

Til venstre i figuren vises en oversikt over den økologiske tilstanden til alle naturlige overflate-vannforekomster i Salangen kommune. Til høyre i figuren vises den kjemiske tilstanden til vannforekomster i Salangen kommune. Kilde: Vann-Nett, juni 2025.

TILSTAND	ANTALL	PROSENT %
Svært god	26	47,3 %
God	16	29,1 %
Moderat	7	12,7 %
Dårlig	2	3,6 %
Svært dårlig	4	7,3 %
Ikke klassifisert	-	-
Alle	55	100 %

TILSTAND	ANTALL	PROSENT %
God	2	3,6 %
Dårlig	3	5,5 %
Ikke klassifisert	50	90,9 %
Alle	55	100 %

Hva bruker vi vannet til i Salangen?

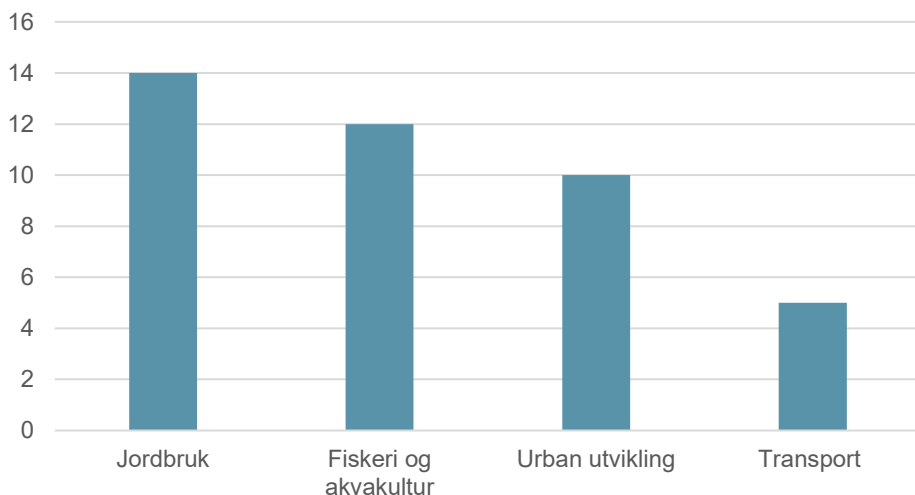
Salangen kommune inngår Harstad-Salangen vannområde. Kommunen har mange små og store vassdrag, et antall innsjøer samt kystvannforekomster som Salangen, Sagfjorden samt deler av Lavangen og Mjøsundet.

For befolkningen er vannet viktig når de oppsøker naturen, enten det er for å fiske i bekk eller i sjø, bade i et vann eller stupe i havet eller bare gå en tur i skogen og høre lyden av en sildrende bekk. Og ikke minst er det viktig med rent, og nok, drikkevann i kranen.

I Salangen kommune finnes det totalt 59 vannforekomster fordelt på 36 elver, 13 innsjøer, 6 kystvannforekomster og 4 grunnvannforekomster. De fleste oppnår sine miljømål, men for noen vannforekomster kreves det et eller flere tiltak for å komme opp i god nok tilstand. I kommunen er det ingen registrerte SMVF. Figurene over viser oversikt over den økologisk og kjemiske tilstanden til alle overflatevannforekomster i kommunen,

Hvilke aktiviteter påvirker vannet vårt?

Største påvirkningsdrivere i Salangen kommune

Antall vannforekomster med påvirkning fra hver driver i Salangen kommune. Kilde: Vann-Nett, mai 2025.

HOVEDUTFORDRINGER I SALANGEN KOMMUNE

Hvordan påvirker dette vannet vårt?

Jordbruk

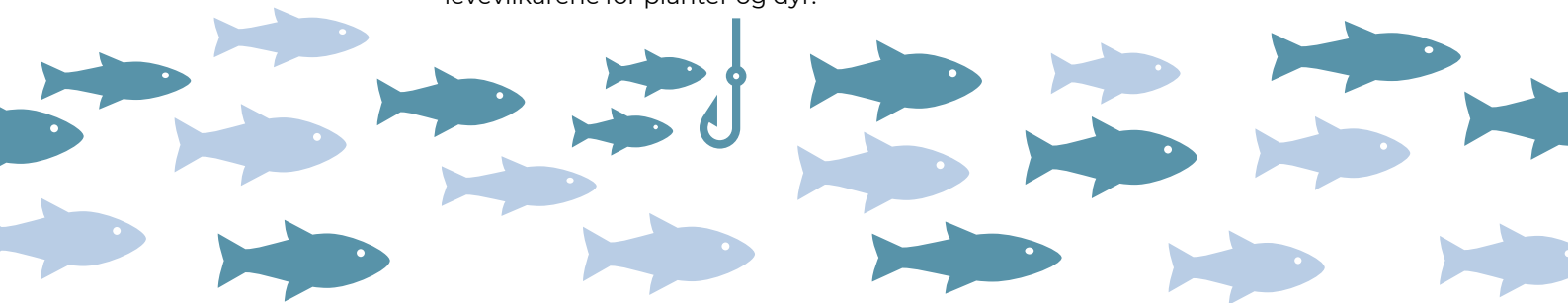
Mye av jordbruket i kommunen er konsentrert til Sjøvegan og langs Salangselva og totalt er 14 vannforekomster påvirket av jordbruk, hvor av 12 er registrert med liten påvirkningsgrad. I *Bekkebotnelva* (191-19-R) er påvirkningen fra jordbruket vurdert som stor, basert på dokumentert økning i fosfor- og nitrogennivåer i vassdraget. Mens påvirkningsgraden er vurdert til middels i *Bekker ved Prestbakkmoen* (191-39-R) grunnet forhøyde fosfor nivå om våren og forsommeren.

Påvirkningen består hovedsakelig av *diffus avrenning fra beite og eng*, og/eller diffus avrenning fra *husdyrhold/husdyrgjødsel*. Avrenningen inneholder næringsstoffer som fosfor og nitrogen og kommer seg hovedsakelig av utvasking av tilført gjødsel på jordene eller avrenning fra rundballager. Husdyr på beite kan også bidra til denne påvirkningen. Effektene av forurensning fra jordbruk ligner på effektene av forurensning fra avløp. I ferskvann kan økt næringstilførsel føre til algevekst og dårlige oksygenforhold.

Erosjon av elvebredder kan også inngå i påvirkningskategorien. Erosjon kan føre til at jordpartikler slammer ned bunnen. Dette forverrer lys- og gyteforholdene, og også levevilkårene for planter og dyr.

Antall vannforekomster påvirket av jordbruk:

• Stor grad	1
• Middels grad	1
• Liten grad	12
• Ukjent grad	0

Fiskeri og akvakultur

I Salangen kommune er ingen vannforekomster påvirket av fiskeri etter definisjon av vannforskriften. Men 12 vannforekomster er påvirket av akvakultur, hvorav 8 av disse ikke oppnår miljømålet om god økologisk tilstand. I kommunen er det 4 akvakulturlokaliteter: to som driver med lakseoppdrett i sjø, en landbasert lokalitet med tillatelse for settefiskproduksjon, samt en slaktemerd.

Fem kystvannsførekomster er påvirket av akvakultur i liten eller ukjent grad. *Lavangen* (0401020900-C), *Mjøsundet* (0401021200-C), *Salangen* (0401021000-C) og *Astafjorden* (0401020600-2-C) er alle påvirket av *Diffus avrenning og utslipp fra fiskeoppdrett*, mens *Sagfjorden-ytre* (0401021102-C) er påvirket av *Punktutslipp fra akvakultur*, dvs utslipp av fôrrester, avføring fra fisken, kobber fra impregnerte nøter, andre kjemikalier og fremmedstoffer (inkludert legemidler). På grunn av størrelsen på vannforekomstene vurderes den samlede påvirkningen på resipienten ofte som liten, mens påvirkningen på nært liggende økosystem er ofte større.

Videre er seks elver og en innsjø i kommunen påvirket av akvakultur. Hvor *Rotvikvatnet* (191-48172-L) og *Sommarsetelv* (191-48-R) brukes begge som *Vannuttak eller overføring for fiskeoppdrett*.

I *Røyrbakknelva* (191-7-R), *Gumpeelva øvre* (193-15-R) og de tre vannforekomstene som utgjør Salangselva (*Salangselva* (191-33-R), *Salangselva nedstrøms Nedrevatn* (191-22-R) og *Salangselva oppstrøms Øvrevatn* (191-34-R)) er det registrert påvirkning fra lakselus og rømt fisk som har resultert i påvirkning på villaksen genetikk i stor grad. *Gumpeelva øvre* ligger hovedsakelig i Sørreisa kommune, men har et mindre strekke i Salangen og er derfor inkludert her. Det er dog usikkert om strekningen i Salangen er anadrom, og om den dermed er påvirket av akvakultur i samme grad som resten av vassdraget.

Lakselus og rømt laks har effekt på blant annet bestandsstørrelse og genetisk integritet. Lakselus er definert som den største trussel for både sjøretten og villaksen. Det er viktig å merke seg at lakselus og rømt fisk ikke er bundet av kommunegrenser, og påvirkning fra akvakultur kan derfor spre seg videre utenfor kommunens grenser, særlig i nærliggende fjordsystemer. Videre må det tas forbehold om et mangelfullt kunnskapsgrunnlag på kartlegging av både lakselus og rømt oppdrettsfisk.

Antall vannforekomster påvirket av fiskeri og akvakultur:

• Stor grad	4
• Middels grad	2
• Liten grad	5
• Ukjent grad	1

HOVEDUTFORDRINGER I SALANGEN KOMMUNE

Urban utvikling

Påvirkninger i kategorien *urban utvikling* kommer av generell urban utvikling, dvs. at vi mennesker bygger ned natur. Eksempler på er *diffus avrenning fra byer/tettsteder* (overvann som fører med seg søppel og forurensninger), *drikkevannuttak*, *fysiske endringer grunnet infrastruktur eller bebyggelse* samt *avløp*. Totalt er 10 vannforekomster i kommunen påvirket av urban utvikling, 7 av disse er påvirket av avløp.

Avløp

Avløpsvann bidrar til utslipp av organisk materiale og næringssalter. Dette fører til økt oksygenforbruk, økt algevekst og dårligere forhold for blant annet bunndyr og fisk. Både kommunale og private avløp kan være en kilde til slik overgjødning og eutrofiering, i vassdrag, innsjøer og mindre fjorder. I tillegg kan avløpsvannet bidra til utslipp av bakterier, som sammen med algevekst kan forringe badevann eller drikkevann. Tarmbakterier fra mennesker og dyr kan føre til meget alvorlige og livstruende sykdommer.

Antall vannforekomster påvirket av avløp:

• Stor grad	0
• Middels grad	0
• Liten grad	6
• Ukjent grad	1

I Salangen er det fem kommunale avløpsanlegg med mekanisk rensing med utslipp i *Sagfjorden-indre* (0401021101-C) og *Sagfjorden-ytre* (0401021102-C) alle med liten påvirkningsgrad. I fjorden er det registrert forhøyet nivåer av nitrogen og fosfor, som resulterer i moderat økologisk tilstand. Avløpsløsninger fra hus og hytter i spredt bebyggelse er som regel ikke tilknyttet det kommunale avløpsnett. De er ofte gamle og utdaterte og har dårlig vedlikeholdte renseløsninger som ikke renser etter dagens krav. Slike avløp kan gi utslipp av både næringssalter, organisk materiale, bakterier og miljøgifter, og utgjør en betydelig kilde til forurensning og påvirkning på vannkvaliteten, spesielt i mindre vassdrag. Ansvaret for å rydde opp i spredte avløp ligger på kommunene og er en omfattende, men viktig jobb.

Drikkevann

Tilgang på tilstrekkelig mengder trygt drikkevann er en forutsetning for god helse og et velfungerende samfunn. Drikkevann er nødvendig for innbyggeren i kommunen, men uttaket av vann fra vassdrag eller grunnvann kan føre til endringer i vannføring.

Langvarig eller store uttak kan redusere vannmengden i elver og innsjøer, noe som kan føre til lavere oksygenivåer og er svekkede forhold for akvatiske organismer. Spesielt under tørre perioder kan uttak av drikkevann sette ekstra press på vannforekomstene. I Salangen kommune er 4 vannforekomster registrert med påvirkningen *Vannuttak eller overføring for drikkevannsforsyning*, og alle med liten påvirkningsgrad med unntak av *Masterbakkelva* (191-103-R) som har middels påvirkningsgrad. I denne elva er også påvirkningen *Dammer, barrierer og sluser* for drikkevannsforsyning registrert.

Antall vannforekomster påvirket av transport:

• Stor grad	1
• Middels grad	0
• Liten grad	4
• Ukjent grad	0

Transport og samferdsel

I kommunen er det 5 vannforekomster med registrerte påvirkninger fra transport. I *Nervatnet* (191-2369-L) og *Øvrevatnet* (191-2370-L) er påvirkningen *Diffus avrenning og utslipp fra transport/infrastruktur registrert*, hvor avrenning fra forurensende stoffer fra veg vurderes som liten. Mens det i *Astafjorden* (0401020600-2-C) ble det gjennom Astafjordprosjektet i 2010 registrert forhøyet verdier av TBT. TBT brukes blant annet i bunnstoff, og skipsfart og annen båttrafikk antas å være kilden.

I *Kistefosselva i Salangenvassdraget* (191-86-R) og *Leirbekken i Salangselva* (191-96-R) er påvirkningen *Dammer, barrierer og sluser for annen aktivitet* registrert som følge av svalbardrør som begrenser fiskens vandringmuligheter.

Antall vannforekomster påvirket av drikkevann:

• Stor grad	0
• Middels grad	1
• Liten grad	3
• Ukjent grad	0

HOVEDUTFORDRINGER I SALANGEN KOMMUNE

Måloppnåelse

I Salangen kommune er det 13 vannforekomster som ikke oppnår målet om god økologisk tilstand. Fire vannforekomster har svært dårlig økologisk tilstand; *Salangselva* (191-33-R), *Salangselva oppstrøms Øvrevatn* (191-34-R), *Salangselva nedstrøms Nedrevatn* (191-22-R) og *Gumpeelva øvre* (193-15-R) som alle i stor grad er påvirket av rømt oppdrettslaks og lakselus. *Røyrbakkelva* (191-7-R) har moderat økologisk tilstand av samme grunn. *Nervatnet* (191-2369-L) og *Øvrevatnet* (191-2370-L) har dårlig økologisk tilstand som følge av dårlig leveforhold for laksen. Alle disse har fått utsatt frist for å nå miljømålet til neste planperiode, dvs 2028-2033.

Ytterligere seks vannforekomster har moderat økologisk tilstand. Dette inkluderer kystforekomstene *Sagfjorden-indre* (0401021101-C), *Sagfjorden-ytre* (0401021102-C) og *Salangen* (0401021000-C), hvorav de to siste også har dårlig kjemisk tilstand. *Leirbekkvatnet* (191-49153-L) har dårlig kjemisk tilstand etter registrert høye verdier av kvikksølv og oktylfenol. Videre har *Bekkebotnelva* (191-19-R), *Rotvikvatnet* (191-48172-L) og *Bekker ved Prebakkmoen* (191-39-R) moderat økologisk tilstand. Disse har ikke unntak fra de generelle miljømålene. Det betyr at disse og alle ytterligere vannforekomster, skal nå miljømålet om minst god økologisk tilstand/potensial og god kjemisk tilstand innen utgangen av inneværende planperiode, dvs 2027. For å oppnå dette må et stort antall tiltak hos flere sektormyndigheter settes i verk, samt rekke å få effekt, på mindre enn to år. Dette er lite sannsynlig, men det er likevel viktig å iverksette nødvendige tiltak nå og arbeide systematisk for å sikre god økologisk og kjemisk tilstand i kommende planperioder.

Usikkerheter

Dette dokumentet gir en oversikt over hovedutfordringene på vannmiljøet i Salangen kommunen, basert på tilgjengelige data fra Vann-Nett ved tidspunktet for uthenting. Det er viktig å merke seg at faktaarket ikke gir en fullstendig fremstilling og for mer detaljert informasjon om miljøtilstand, påvirkninger og tiltak for den enkelte vannforekomst, samt for kommunen som helhet, kan Vann-Nett.no benyttes. Dataen som er presentert i dokumentet inkluderer alle vannforekomster som ligger helt eller delvis innenfor kommunens grenser, selv om det kun utgjør en liten fraksjon av den totale vannforekomsten, slik som med *Gumpeelva øvre*.

Vann-Nett fungerer som en kunnskapsbase og et verktøy for forvaltning, som gir tilgang til informasjon om vannets kvalitet og tilstand. Selv om data om diffus avrenning og punktutslipp fra akvakultur er oppdaterte, er det fortsatt enkelte påvirkninger som ikke er fullstendig dokumentert, verken kvantitativt eller kvalitativt. På grunn av Troms' store geografiske omfang og mange vannforekomster, kan overvåkningsdataene være begrensede, noe som kan føre til manglende eller ufullstendige opplysninger for enkelte områder. Noe som kan gi et mer positivt bilde av tilstanden enn realiteten. Mangelen på overvåkingsdata kan ha sammenheng med at påvirkninger fra jordbruk og spredt avløp i stor grad er registrert med lav påvirkningsgrad. Videre har alle vannforekomster ha en definert økologisk tilstand, mens nærmere 91% av vannforekomstene i Salangen står uten en definert kjemisk tilstand. Dette viser hvordan Vann-Nett gir et godt bilde på det vi vet, men sier lite om det vi ikke har kunnskap om. Dette kan påvirke nøyaktigheten og representativiteten av informasjonen, og viser behovet for ytterligere kartlegging og overvåkning av vannmiljøet i regionen. For å styrke datagrunnlaget har kommunene våren 2025 oppdaterte påvirkninger knyttet til sine ansvarsområder, det samme skal andre sektormyndigheter. Dette kan føre til mindre endringer i registrert påvirkningsgrader og lignende. Ser du at noe informasjon i dokumentet eller Vann-Nett er misvisende, ta gjerne kontakt!

En viktig del av vannforskriften og vannforvaltning er det å unngå forringelse av vannmiljøet. Dette innebærer at kommunen må gjennomføre avbøtende tiltak gjennom god planlegging og forvaltning for å sikre bærekraftig bruk av vannet. Ved å implementere effektive tiltak kan kommunen bidra til å beskytte vannkvaliteten og redusere negative påvirkninger, samtidig som de overholder kravene i vannforskriften. Til tross for begrensningene i overvåkingsdataene gir dokumentet en god innføring av de viktigste utfordringene knyttet til vannmiljøet i kommunen.

Kart som viser karakterisering av den økologiske tilstanden til naturlige vannforekomster i Salangen kommune. Data hentet fra Vann-Nett mai 2025.